

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dve veseli novici zamo-remo dnes tukaj naznaniti. Kmetje volijo pri vsa-kih volitvah prvi. Zato so vže skoro povsod kan-didatje postavljeni. Iz tega poizvemo prvič, da Slovenci takrat složno postopajo, drugič, da so liberalci pri kmetih očitno prišli ob vse zaupanje. Konserzativni kandidatje se nahajajo povsod v kmetskih skupinah, liberalni pa so postali tukaj bele vrane. Kranjci volijo prvi, namveč 24. junija. Nemčurski liberalci so ondi kmete popustili in zato bodo enoglasno izvoljeni grof Hohenwarth na Go-renjskem, v ljubljanskej okolici č. g. Klun, v No-tranjskem g. Obreza, na Dolenjskem grof Barbo in v novomeškem g. Pfeifer. Goričani pa še niso porazumeli se. V Istriji in Primorskem kandidirajo g. dr. Klodič, g. dr. Vitezič in v okolici Tržaškeje g. Nabergoj. Na Koroškem je treba več živahnosti in zmagala bi tudi slovenska kandidata č. g. Ein-spieler in č. g. Neste, ker se liberalni nemčurji zaradi svojih kandidatov z bogati ne morejo. V Dal-maciji je zmaga Slovanov gotova. Pri nas na Šta-jerskem bomo Slovenci, kakor se sedaj kaže, gotovo zmagali. Kajti zoper g. Hermana in zoper dr. Vošnjaka se nihče ne glasi, in zoper barona Goedelnase Posseg očitno zastoj upira. Posseggov volilni črtež t. j. kar volilem razlaga, da bi dobro bilo, ki ga je v „Tagesposti“ objavil, je res boren in reven, podoben enej izmed 7 suhih egiptovskih krav! S takim poslancem ni nič, posebno če je tak straš-ljivec, kakoršen se Possegg končno kaže. Pravi, da bo čez leta dni poslanstvo odložil, če ničesar ne opravi t. j. drugo leto bi nam ta človek s svojo strahopezljivostjo zopet naložil nove volitve. Rajše naj brž doma ostane! Novih volitev se vsi bojimo zaradi velikih stroškov, skrbi in potov! Sosedni nemški kmetje so postavili 6 konservativnih kan-didatov. Ti so: č. g. Alojz Karlon za Lipnico itd. princ Alfred Liechtenstein za Radgono itd. princ Alojz Liechtenstein za Hartberg itd. Aut. Bärn-feind za Judenburg itd. Jožef Hold za Brak itd. Jožef Schmidbauer za graško okolico. Upajo, da zmagajo vsi. Graški škof so izdali pastirski list, v katerem vernike opominjajo, naj se udeležé vo-litve vsi, ki imajo pravico, in naj volijo tako, kakor jim pravi njihova čista vest. Nemarneži in slabi volilci se krive storijo vsega hudega, ki se zgodi vsled njihove nemarnosti ali ničvrednosti. — Ali se bo letos šlo dalje v Turško ali ne, o tem je sedaj vse tiho. Nekateri listi pravijo, da se čaka na izid volitev in da bo potem naša vojska zasedla Novipazar.

Vnanje države. Svet precej iznemirila je no-vica, da 30.000 Rusov proti Afganistanu maršira in se Rusija polasti imenitnega mesta Merv. — Turški sultan je v hudih zadregah zavolj 50 milijonov rubljev, kojih bi moral sedaj Rusom plačati kot vojno odškodnino, pa nima kde vzeti. Ob enem je slišati, da se hočejo Arabi vzdignoti

zoper su^lana. — Nemški cesar je ob priliki svoje zlate poroke pomilostil 900 obsojencev, le nedolžno zaprtih škofov ali mešnikov ni izpustil nobenega. Francozi so prisiljeni na nos na vrat pošiljati vo-jakov v Afriko, da zadušijo punt razdraženih Ka-bilov. Angleži so zopet poprijeli vojsko zoper Zulu-Kafre in začeli v divjo deželo prodirati. V New-Yorku v severni Ameriki se je tik morja užgal velik magazin petroleja; ogenj je vse pokončal, tudi 5 bark, med temi eno avstrijsko. V Mejiki imajo zopet krvavo revolucijo. Nek general se je spuntal zoper predsednika republike; 5000 vojakov je potegnilo ž njim.

Za poduk in kratek čas.

Kdo je kriv našim državnim zmešnjavam, večjim dačam, grdemu oderuštvu, rastočemu osiro-mašenju?

Varujte se lažjavih prerokov ...
na njih sadju jih boste spoznali.
Mat. 7, 15. 16.

V. Najbolj grajali bodo skorajšnji zanamci delovanje ministra za bogočastje in poduk, znanega liberalnega štajerskega velikonemca Stremajerja. Kajti nasledki njegovega ministrovanja se bodo najbitkeje in najdalj časa poznali in najtežavnejše popravljali. Če komu izmed ministrov prav iz srea privoščimo ogromno penzije 4000 fl. tako gotovo njemu. Ne samo duhovniki, marveč vsi verni katoličani, vsi za obstanek Avstrije res za-vzeti može komaj čakamo, da se tega gospoda in njegovih zaukazov v verskih in šolskih zadevah brž ko mogoče iznebimo. On sam nam daje prav. Kajti on sam je začel prejšnje zaukaze ustavljati, predelavati ali vsaj polajšavati, očitni dokaz, da se je sam ustrašil svojih uspehov. Uže tako zvani „Stremajerjevi groši“, neka čudna miloščina, kato-liškim duhovnikom par let sem delivana po okraj-nih glavarjih, ga varuje hitre pozabljivosti. Namesto da bi se bila plača duhovniških služb uredila, kakor so liberalci nekaj časa obetali, so se na predlog ministra Stremajerja boljše službe hudo nadačile na korist tako zvanim „religioznim fon-dom“. Nekateri duhovniki in škofi so vsled tega čez mero zadeti, n. pr. ptujski prošt morajo plačevati po 500 gold. graški škof 5000 fl. in ker so ta 4 leta brezuspešno rekurirali, sedaj skup 20.000 fl. To je tem bolj čudno, ker je kaj po-dobnega težko kde najti. Nikoli še nismo slišali, da bi se dobro plačanim ministrom, namestnikom itd. naložila posebna, to pa visoka dača na korist kakemu „fondu“ ali pa nižjim in slabo plačanim uradnikom. Pravijo, da je minister Stremajer od boljše plačanih duhovenskih službenikov prejete denarje v to obrnil, da je menj dobro plačanim župnikom in kaplanom po okrajnih glavarjih pod-pore porazdelil. Računi državni kažejo, da je veliko več prejel, nego razdelil; ostalo je vsako leto mnogo denarjev in se zaračunilo „religioznim

fondom“, t. j. zalagam, koje je cesar Jožef II. v posameznih deželah za cerkvene potrebe ustanovil ne iz lastnega, ne iz državnega premoženja, ampak iz premoženja zatrenih samostanov, bratovčšin itd. tedaj iz cerkvenega premoženja. Ko bi katoličani uživali toliko samouprave in svobode, kakor luterani in judje, potem bi se moralo ovo premoženje škofom v neodvisno oskrbovanje prepustiti. Kajti luterani in judje imajo svoje versko imetje v lastnem oskrbovanju. Katoličani smo tukaj mnogo na slabšem in vrh tega morajo naši boljše plačani duhovniki denarjev dajeti, da minister bogočastja ž njimi podpore, milošnje deliva. To je pa popolnem protivno celo od liberalcev izdanim osnovnim pravicam § 14. „vsako verstvo oskrbljuje svoje premoženje samo“. Vendar bodi temu, kakor hoče, to pa se mora katoliškemu duhovenstvu priznati, da se njemu na prid v liberalnej dobi nikakor ni zajemalo iz davkeplačilskih denarjev. Če se je tukaj kde z denarjem pometalo, tako se je godilo z njegovim lastnim denarjem. Vrglo se mu je nekaj podpore, ali milošnje posameznim mešnikom, plača pa je ostala pri starem. Klaplann, župniku še sedaj računijo le 200 in 300 fl. letne plače. Če se je torej v liberalnej dobi napravilo mnogo denarja, mešniki so celó nedolžni. Denarji so zginili v celó drugih žepih. Povsod se je plača pozvišala, deloma čezmerno, pri duhovnikih je ostalo vse pri starem. Mešniki so tiho djali, ko je liberalni svet v denarjih plaval, mešniki pa tudi ne obupajo sedaj, ko vse denarni „krah“ stiskava. Za bogočastje dovolilo se je ministru letos 4.935,109 fl. Ali te svote ni treba do čista pokrivati davkeplačilecem, ker znašajo dohodki samo pri „religijoznih fondih“ 3.912.702 fl. Celó drugače je pri oddelku za poduk.

Od 16,497.000 fl., kojih je letos dobil minister Stremajer na razpolaganje, se potroši samo pri njegovem ministerskem uradu 1,156.000 fl., potem 3,797.000 fl. za vseučilišča in sploh visoke šole, 3,989.000 fl. za gimnazije in realke in za ljudske šole 1.787.000 fl. Razni poslanci so o teh številkah mnogo toževali in jamrali, pomagalo pa ni nič. Liberalna večina je vse dovolila. Nemški konservativci Harrant pa tudi Fischer sta grajala, kako se po šolah, zlasti višjih, širi brezverstvo, in kako sploh razposajenost med mladino narašča, ter da se vedno bolj že pogreša srečni, blagonosni upliv odgoje na krščanski podlagi. Tudi se je reklo, da šletno šolanje nikakor ni opravičeno, vsaj na kmetih ne. Slovanski poslanci so se pritoževali, kako se po šolah ponemčuje, Slovanom gimnazije in realke ne privoščejo, Nemcem pa se je celo tam strašno drago vsenčilišče postavilo, kder Nemcev ni, namreč v Črnovicah v Bukovini. Tukaj so namreč osnovali na državne stroške nemško univerzo ali vseučilišče med samimi Rusinci in Rumuni, ki stane na leto 96.000 fl. Visoka šola ima vse, le — dijakov ne! Ravno tako je zastran tamošnje obrtnijske, tudi nemške „Gewerbe-

schule“, ki potrebuje 36.000 fl. Lani so bili izšolani 3 učenci. Vsak je tedaj davkoplačilec stal pa 12.000 fl. Ali se to ne reče pometati z denarjem, koji se je pogosto po najostrejših eksekucijah iz ubogih davkoplačilcev iztirjal? Sedelo je v državnem zboru mnogo nam znanih liberalcev, pa nobeden se ni oglasil zoper tako ravnanje. Še z veseljem so pritrdili. Vsaj je veljalo nemškeje univerzi, nemškeje „Gewerbeschule“ in par nemškim profesorjem k dobri plači pomagati za nošenje „nemške kulture“ v slovanski izhod! Zato pa je tudi dr. Vošnjak pravo zadel, ko je rekel, da so nemški liberalci iz prirojene jim čudne pravico-ljubnosti do Slovanov slovenskim Gorenjcem na Kranjskem malo in sploh edino slovensko gimnazijo zatrl, med tem, ko pešiči nemških Kočevarjev, ki večidel okoli hodijo in „lorbek“ prodavajo, vzdržujejo nemško gimnazijo, ki nas stoji 10.300 fl. na leto. Še eden zgled liberalnega gospodstva pri šolah! Na Dunaju so ustanovili „visoko šolo za poljedelstvo“. Človek bi mislil na prvi pogled: „glejte, kako liberalci vendar le časi za kmete, za poljedelce kaj storijo!“ Ali temu ni tako. Liberalci so sami to priznali, ker so letos se uže kesali in za lasi prejimali zavolj svoje naglice: visoka šola je predraga, stoji namreč 117.000 fl. pa nima učencev, čeravno njej takih kupujejo delivajoči po 2000 fl. za štipendije. Sklenili so letos nepraktično šolo zopet odpraviti, samo tega ne vedó, kako? Nevedó namreč, kam bi s profesorji, ki vlečejo izredno veliko plačo. Eden n. pr. ki je dekan ali ravnatelj, dobiva kot profesor 3500 fl. plače, 1000 fl. osebne doklade, 250 fl. dopolnilne doklade, 500 fl. denarja za stanovanje in kot dekan še posebič 2700 fl. torej skup 7950 fl. na leto. Profesorjev je 15, potem še pa mnogo pomagačev, sploh 45 jako dobro plačanih ljudi. Zato bi se smela reči ne visoka šola za poljedelstvo, ampak za profesorstvo in liberalce Suess je tudi pravo zadel, ko je v državnem zboru djal, da se v liberalnej dobi preveč ljudi izgoja in izreja tako, da bi kedaj radi iz državne blagajnice živeli. No liberalci so to sami zakrivil, ker so neizmerno veliko novih služeb izmislili, vsem pa plače pomnožili. In zato jim ne pomaga nobeno zvijanje! Liberalizem je ljudi omamil, da so izvolili večidel liberalne poslance, a ti so šli prijateljjeve iskat na stroške davkoplačilcev! Kdor še tega ne vidi, ta mora biti res slep in gluha ob enem! Mu ni pomagati! V mestih in trgih je še takih največ. Kmetje vsaj začnejo sprevidati in se braniti zoper liberalne dobrote, ki se jim kažejo pri vedno večjih številkah v dačnih knjižicah, v padanju cene njihovim pridelkom, na oderuškem razsajanju kapitala, na rastočem siromaštvu, vedno hujšem neverstvu in razdanosti. Mestjan še tega nič ne vidi. On bere „Tagespošto“, „Neue freie Presse“, ki mu še vedno prekrivajo nevarnost liberalnih naukov ter kot otroka strašijo z izmišljenim tatermanom: „klerikalstvo“, „nazadnjaštvo“

itd. Med tem, ko bodo kmetje bržčas povsod dosedanjim liberalnim kričačem dali slovo ali „laufpos“ bodo mestjani jako gosto zopet obviseli na liberalnih limanicah.

Smešničar 25. Gost reče natakarku: pridite sem, Vi mi niste mojega petaka prav izmenili. Natakark: ne morem pomagati, zakaj niste tega brž zapazili, ko sem Vam denarje na mizo naštel, sedaj je prepozno. Gost vstane, vzame klobuk in koraka proti dveram rekoč: če je Vam prav, tedaj Vam ne delam krivice, ako pridržim goldinar, ki ste mi ga preveč našteli, z Bogom!

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so za stavljenje novega šolskega poslopja pri sv. Marjeti na Dravskem polju darovali 200 fl.

(*K javnemu shodu*) pri sv. Lovrencu v Slov. goricah v nedeljo 22. jun. po večernicah vabi politično društvo svoje ude pa tudi druge može posebno volilce. Razgovarjalo se bo o volitvah.

(*Političanski lašnjivec*) je v Tagespošti pokazal svojo nemčursko hudobnost in nevednost. Hotel je kresniti po našem slovenskem kandidatu baronu Hermanu Goedelnu pa v svojej nevednosti ga le zamenil z bratom Rudolfom Goedelom, ki je grajščak v Šmarji in pri volitvi celo nedolžen. Poličanski zijak je potrdil staro skušnjo, da naši liberalci in nemškutarji nikoli ne agitirajo brez leganja in natočevanja!

(*Prisrčno zahvalo izrekata*) slavnej čitalnici ptujske in vsem, ki so 8. jun. ondi pripomagali pri veselici, da se je čistega zneska nabralo za podpirovalno zalogo slovanskih vseučiliščnikov v Gradcu 30 fl. jednako zahvalo izrekata še g. profesorju Staré-tu v Ljubljani za 15 fl. v isti namen poslanih. Ob enem so druge čitalnice prošene, naj posnemajo ptujsko.

Dr. Krek, predsednik. Josip Lendovšek, tajnik.

(*Učitelje*) naščuvati zoper slovenske kandidate hočejo nekateri kričači v Mariboru, pomagalo tem ne bo nič; naroden učitelj uže vé, kaj stori, za nemčurje ne maramo.

(*Fiaško naredil*) ali spodletelo je Possegu v Slov. Bistrici. Hotel je zbojnati volilen shod, pa volilcev ni dobil v nedeljo 15. jun. Iz krčem nalovljeni kmetje so mu pa všli brž ko je začel govoriti.

(*Grozen požar*) bil je 9. jun. v Dražencih, pogorelo je 8 gospodarjev, škode je 15.000 fl.

(*Okrajni sodnik*) v Mariboru postal je g. dr. Grčar.

(*Volilni oklic*) centralnega odbora se je razposlal in dotični gospodje so v imenu naroda slovenskega prošeni, naj iztise razdelé med ljudstvo!

(*Najhujši volilni rogovileži*) zoper Slovence se kažejo poličanski Hartner in Bauman, slov-

bistriški Formaher in Bauman, mariborski, iz tujih krajev k nam priseljeni, inženir Wiesinger, David Hartmann in Seidl.

(*Nemila smrt*) je pobrala Slovincem nade polnega izvrstnega dijaka na graškem vseučilišču, g. Matevža Randelna, iz št. Paula v Savinjskej dolini doma.

Zmamenja zmage slovenske v mariborskem volilnem okrogu. Cele fare so uže volile narodno: sv. Martin pri Wurmbergu in sv. Martin na Pohorju, sv. Ilj, Ruše (7 glasov, živili Rušanci!). Narodnih volilcev imamo do sedaj v vsakej fari, večidel povsod večino. Pri sv. Juriju na Pesnici so prvič propali 3 nemčurji, ki so 13 let Seidla hodili božat. Sv. Križ, nekdanj zavetje Seidlijancev, pošlje na volišče 3 korenjake slovenske, med njimi župnika č. g. Fideršeka. Slov. Bistriški okraj voli izvrstno za nas, med volilci je tudi č. g. župnik Brezovšek. Pohorje bo bržčas vse naše, mnogo volilcev iz doline in polja, zlasti iz Makol. V konjiškem okraju so Oplotničanje izvolili 4 narodne moževe, Zreče varujeta volilca č. g. župnik Erjavec in vrli Peter Dobnik, št. Jungerto in Skomre č. g. župnik in volilec V. Geršak. V Slov. Gradcu izvoljeni so sami narodnjaki in v Mahrenbergu še le začnejo volitve! Bodi to ostalim v zgled in spodbudo! Živili vrli volilci! živel jih izvrstni kandidat g. baron Goedel!

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali čč. gg. J. Bratanič 15 fl. (ustn. in letn. dpl.), Lednik 33 fl. (poprej že 55 fl.), Krtina 2 fl. (letn.), Zmazek 1 fl. (letn.)

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*.) Umrl je č. g. Ivan Arlič, župnik v Prihovi 67 let star. Provizor v Ljutomeru je č. g. J. Simonič; prestavljeni so čč. gg. kaplani: Jožef Hernah v sv. Janž na Dravskem polju, Mat. Slekovec k sv. Marku, Gregor Presečnik v Cirkovici, Valentin Tamše k sv. Jungerti na Pohorji, Anton Gorečan v št. Vid pri Ponkvi in Alojz Bratuša v Slivnici pri Celji. Razpisana je fara Muta do 21. julija, Ljutomer do 22.

Loterijske številke:

V Trstu 14. junija 1879: 57, 84, 88, 11, 64.
V Lincu 53, 76, 28, 65, 52.

Prihodnje srečkanje: 28. junija 1879.

Živinski sejmi

pri sv. Antonu v Sl. goricah

23. junija

in 13. septembra (sobota pred ruško nedeljo). Vabijo se kupci in prodajalci prav lepo.

2-2